

Min kropp – Integritet och samtycke

Normer och regler i elevens livsmiljö, t ex i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang - SO, Årskurs 1-3

Syfte

Idag befinner sig elever i olika miljöer både digitalt och IRL, muntligt och skriftligt, tidigt på exempelvis onlinespel, sms, mms, chat-funktioner på appar och andra sociala medier. Vi behöver också tidigt vara med och lära dem hantera detta. Vi måste lära dem både om skyldigheter och rättigheter, samt om integritet och rätten att säga nej. Detta upplägg kan med fördel efterföljas av eller kombineras med: [Mobbning, näthat och taskiga kommentarer](#)

Läraren reflekterar om frågan

Att vara ute på nätet ”är som att gå på cocktailparty med en påse över huvudet, du har ingen aning om vem du pratar med.” (Mitt barn på nätet, 2017). Det är också något som yngre barn har svårt att tänka sig, att alla inte är den de utger sig för att vara på nätet. Skolan ska arbeta förebyggande och främjande och exempelvis förmedla individens frihet och integritet samt människors okränkbarhet (Lgr 11 kapitel 1). Även om hemmet ska lägga grunden för självkänsla och personlig trygghet så har även skolan en viktig roll. Vi ska också arbeta med normer och värden (Lgr 11 kap 2).

Det som händer på nätet idag stannar inte där utan följer med till vardagen utanför och vi i skolan delar där ansvaret med föräldrar för att hantera detta. Om vi tillsammans lär barnen om integritet och jobbar med självkänsla så lär de sig förhoppningsvis hur de har rätt att bli behandlade och hur man behandlar andra, både på nätet och utanför.

Metod – Många och långa samtal

Aktiviteterna som beskrivs har genomförts i en årskurs etta. De övergripande frågorna har handlat om samtycke, integritet och vad vuxna faktiskt får bestämma över för barns bästa. Vi började med att se filmen *Samtycke för barn*:

Bifogad video: <https://www.youtube.com/embed/nC3uMlpKZOU?feature=oembed>

Därefter hade vi många och långa samtal om vad samtycke kan innebära. Vill man alltid ha en kram? Måste man vara rädd för att göra någon ledsen om man inte kramas eller kan man välja att vinka hej då? Var får andra absolut inte röra? Finns det undantag som exempelvis vid dusch och blöjbyten? Vad kan barn inte ge samtycke till?

Eleverna har också fått rita sig själva och var andra får röra just dem (grönt), och inte röra (rött) beroende på om det är någon man känner väl eller någon man inte känner så väl/okänd. Var hörde vi pedagoger hemma? Hur kan man säga ifrån om någon rör där man inte vill? Vi har pratat om hur viktigt det är att även lyssna om kompisar säger ifrån.

Här ska du måla var du tycker att det är okej eller inte okej att någon rör vid dig.

~~Röd~~ = inte okej

~~Grön~~ = okej

Om det är någon du känner:
bra:

KRAM

Exempelvis:

FAMILJEN
FRÖKNARNA

Om det är någon du inte känner så

Exempelvis:

FRÄMLING
LÄRAREN

Vi har läst en bok som heter "Lilla nej boken" som handlar om detta ämne och om att våga säga nej, sätta gränser och den har som syfte att förebygga. Det finns många fina bilder och boken riktar sig egentligen till 3-6 åringar, men funkade bra även i årskurs 1.

Vi har även läst "Barnen i Kramdalen" som tar upp integritet, tafsare och nättroll. Tafsare har jag bytt ut mot "de närgångna" eftersom jag inte vill att de ska kalla varandra för tafsare om någon kommer för nära, utan istället kunna säga att någon är för närgående. I boken får man följa Vändela, Gladrian och Snäll-Kjell i jakten på vad integritet betyder. Syftet med boken är att lära sig på ett lekfullt sätt om rätten till sin egen kropp och att kunna se varningstecken på faror på nätet och i verkliga livet. Boken lockar till många bra och viktiga diskussioner som jag anser att vi måste våga ta med barnen i tidig ålder.

Vi pratade en hel del kring onlinespel, appar och sociala medier och att man även där behöver tänka på vad man säger eller skriver till andra. Vi har pratat om att vissa saker som man aldrig skulle säga öga mot öga till någon är det lättare att skriva och sen troligen ångra sig. Det är viktigt att ha tänkt igenom dessa saker innan och pratar om dem, men vad gör man om något sånt händer? Boken tar också upp det här med att man inte vet vem som döljer sig bakom ett namn på nätet och att man ska vara försiktig. Den poängterar att nätet inte är farligt bara man vet hur man kan hantera det och vad man gör om något händer.

Läraren reflekterar efteråt

Både elever och vårdnadshavare har gett bra respons på detta ämne. Jag har regelbundet informerat hemmet och vårdnadshavare har du kunnat bemöta elevernas tankar om frågor som: rätten till sin egen kropp, nätvetet och hur viktigt det är att ta hjälp av vuxna om magkänslan säger ifrån.

Det har varit otroligt givande att höra eleverna testa begreppet samtycke genom att be varandra om lov att kramas på väg ut på rast, samt att vi fått veta så mycket mer om var eleverna tycker att deras gränser går när det gäller beröring. Vissa vill helst inte bli tagna på alls och andra älskar att kramas och har kommit på att andra kanske inte gillar det lika mycket.

Lgr 11 Förmåga

Reflektera över hur individer och samhällen formas, förändras och samverkar.

Centralt innehåll

Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan, i digitala miljöer och i sportsammanhang.

Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer.